

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
Одеського державного екологічного університету
(11-18 травня 2022 р.)**

**ОДЕСА
Одеський державний екологічний університет
2022**

Фелоненко Б. В., ст. гр. МКА-19

Науковий керівник: Колосовська В. В., канд. геогр. наук, ас.

Кафедра Агрометеорології та агроекології

ІМОВІРНІСНА ОЦІНКА УРОЖАЇВ СОЧЕВИЦІ В ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Зернобобові культури – найважливіші ланки агроценозів, які не мають аналогів по збору білка та жиру з одиниці площі. Сочевиця має великий генетичний потенціал урожайності, високу поживну цінність, а також є пластичною культурою до змінних погодних умов.

Сочевиця належить до групи високобілкових зернових бобових культур. У сочевиці важливою складовою показників якості є біохімічний склад зерна, а саме вміст білка (білки сочевиці складаються в більшості з водо- і солерозчинних глобулінів), клітковини та жиру. Вміст білка коливається від 21 до 36% [1]. Білок насіння сочевиці добре збалансований за вмістом амінокислот, лімітований лише по метіоніну і цистину. До того ж незначний вміст жиру (1-2%) в насінні дозволяє виділяти білок без попереднього обезжирювання.

Рослини сочевиці по-різному реагують на умови вирощування, що виражається в широкому варіюванні рівня їх продуктивності і морфологічнобіологічних особливостей. У сприятливі за метеорологічними умовами роки врожайність насіння досягає 1,5-1,9 т/га, знижуючись в несприятливі роки до 0,45-0,67 т/га [2].

Зернобобові культури сприяють пом'якшенню наслідків зміни клімату, оскільки знижують залежність від синтетичних добрив. В процесі виробництва та застосування мінеральних добрив відбувається викид парникових газів в атмосферу, а їх надмірне використання може мати згубні наслідки для довкілля. Зернобобові мають здатність природним чином зв'язувати в ґрунті атмосферний азот, а в деяких випадках добре використовують запаси фосфору, який міститься в ґрунті, тим самим значно знижуючи потребу в синтетичних добривах [1, 3].

Для визначення мінливості урожаю сочевиці використано метод Г. Алексєєва. Вчений запропонував для побудови емпіричної кривої сумарної ймовірності формулу:

$$P_{x\%} = \frac{m_i - 0.25}{n + 0.50} \cdot 100\%, \quad (1)$$

де $P_x\%$ - забезпеченість у відсотках; m_i - порядковий номер членів ранжируваного ряду, розташованих в порядку спадання; n – число років або спостережень в ряді.

Маючи дані щорічного урожаю за період 1991-2020 рр., необхідно було проранжувати величини урожаю (в порядку спадання), та, за формулою 1, розрахувати забезпеченість.

За отриманими даними побудовано криву сумарної ймовірності можливих урожаїв сочевиці стосовно середньобогаторічних значень урожаїв (рис.1). Також, було визначено особливості розподілу можливих урожаїв різної забезпеченості в порівнянні з середньою багаторічною величиною. Крива забезпеченості дає можливість зняти значення урожаю сочевиці різної забезпеченості.

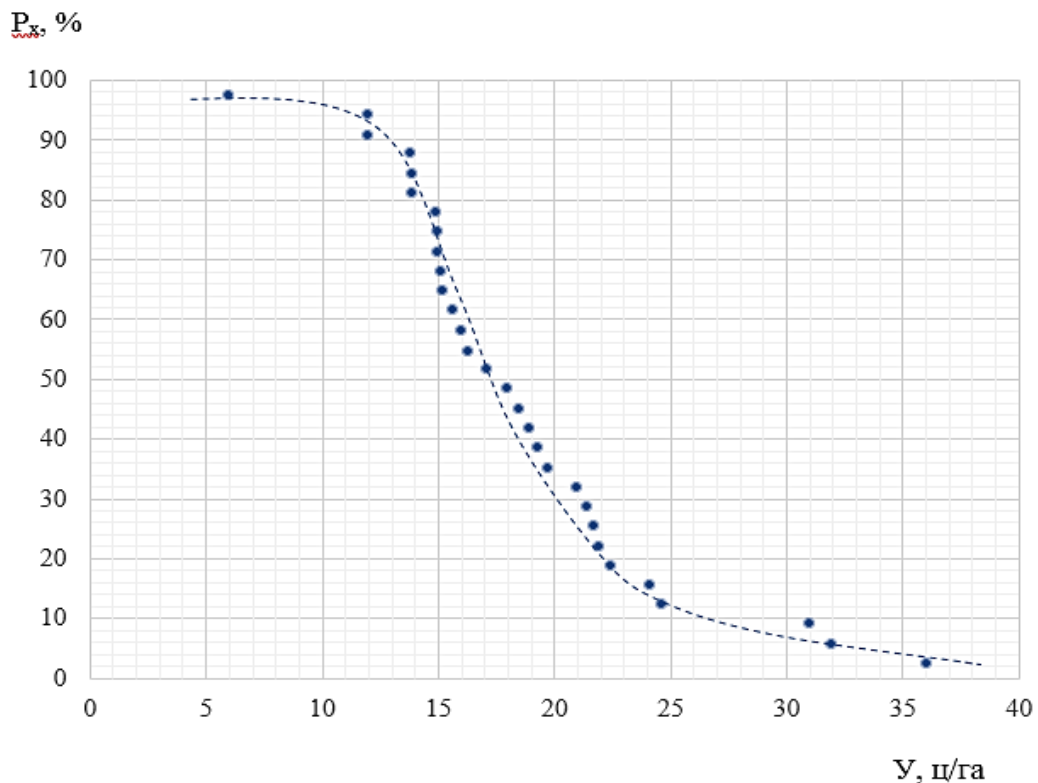

Рисунок 1 - Крива ймовірності урожаїв сочевиці в Лісостепу України

Список використаної літератури

1. Лихочвор В. В., Петриченко В. Ф. Рослинництво. Сучасні інтенсивні технології вирощування основних польових культур. Львів: НВФ "Українські технології", 2006. 730 с.
2. Сочевиця: цінна зернобобова культура / Під ред. А.І. Клиша, О.О. Кулініч. *Агроном*. 2010. № 4. С. 176-177.
3. Сучасна технологія вирощування сочевиці / Під ред. А.В. Черенков, А.І. Клиша, А.Д. Гирка. Дніпропетровськ, 2013, 48 с.